

2. Програма гідної праці МОП для України на 2016-2019 роки. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ilo.org/budapest/countries-covered/ukraine/WCMS_470684/lang--en/index.htm

3. *Прохоровська С.А.* Формування і регулювання соціально-трудо-вих відносин інноваційної зайнятості / С.А. Прохоровська // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. [наук. жу-рнал]. — Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. — № 7 (196) — С. 178—182.

УДК 331.101.2/338.24(477)

Базиліук Б.Г.,

доц.,

кафедра управління персоналом та економіки праці,

Погорєлов С.Б.,

ст. викл.,

кафедра історії та теорії господарства,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ОЦІНЮВАННЯ МАСШТАБІВ ГІДНОЇ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Зацікавленість щодо вирішення проблем впровадження в Ук-раїні ідей гідної праці зумовлений становищем розвитку ринку праці, що обмежує доступ людей до отримання роботи, провокує встановлення зарплат працюючим нижче за реальні потреби гід-ного існування, примушує працівників робити з високим наван-таженням, нерідко в шкідливих умовах.

Натепер громадянське суспільство не відчуває намірів органів влади вирішувати ці проблеми. Офіційно визначений рівень мі-німальної зарплати, навіть при двократному її підвищенні, не за-безпечує задоволення найнеобхідніших потреб з урахуванням постійного зростання цін. Одним із напрямів виходу із станови-ща, в якому опинилось суспільство, є швидке реформування дію-чої економіки, зокрема, на основі положення про гідну працю, пропоноване МОП. Практична реалізація цього положення пе-редбачає розширення сфери гідної праці до масштабів розвинутих країн. Досягнення такого положення потребує оцінювання маш-табів реалізації умов гідної праці в різних економічних середо-вищах за допомогою розробки необхідного методичного забезпе-чення.

Зміст гідної праці за прийнятою МОП термінологією розкривається можливістю працювати у безпечних умовах, отримуючи при цьому справедливу оплату, що забезпечує соціальний захист сім'ї, створює перспективи для особистого розвитку та соціальної інтеграції, свободи волевиявлення щодо участі у суспільному житті незважаючи на статеві відмінності. Цілком логічним у зв'язку з цим представляється поширеність сфери гідної праці оцінювати за відповідними складовими характеристиками, а саме: оплата праці, доступність отримання роботи, умови праці, рівень задоволення потреб сім'ї у навчанні, лікуванні, відпочинку, професійному вдосконаленні та ін.

Зважаючи на те, що поняття гідної праці є багатоаспектним, оцінювання сфери його поширення варто здійснювати на основі комплексного інтегрального показника. Це вимагає виділення системи кількісно визначених параметрів, що розкривають складові гідної праці з подальшим приведенням їх до співставного вигляду, що дозволить отримати комплексний показник.

Комплексне оцінювання масштабів гідної праці ускладнюється тим, що натепер не існує системної статистичної звітності щодо окремих її складових. По деяких напрямках джерелом розкриття інформації виступають статистичні опитування населення та соціальні дослідження на регулярній і нерегулярній основі. А отже опис показників, які включаються в модель комплексного оцінювання масштабів гідної праці, представляє ключове значення.

Для здійснення відповідного вибору пропонується таке:

- доступність до отримання роботи пропонується оцінювати на основі показника рівня безробіття;
- оплата праці вважається гідною, якщо її рівень забезпечує життєво важливі потреби сім'ї у харчуванні, одязі, житлі, освітньо-культурному розвитку. В кожній країні цей рівень буде відрізнятися через різні соціокультурні і економічні відмінності. Але в межах окремої країни його можна оцінити на основі даних соціального опитування про розподіл населення за рівнем доходів, а також по показникам споживання продуктів харчування, товарів тривалого користування на душу населення у порівнянні з відповідними фізіологічними та раціональними нормами;
- безпечні умови праці можна оцінювати на основі показника працюючого населення, зменшеного на кількість зайнятих на шкідливих і небезпечних виробництвах;
- перспективи для особистого розвитку та соціальної інтеграції, свободи волевиявлення щодо участі у суспільному житті можна визначати за даними соціальних (разових) опитувань що-

до свободи вибору професій, можливості професійного зростання, особливо серед молоді, наявності в суспільстві соціальних ліфтів, гендерної рівності та інше.

Узагальнення відповідних характеристик у комплексний показник рівня гідної праці можна здійснювати на основі приведення їх у коефіцієнтну форму, що виражає його частку у загальній характеристиці.

Оцінювання рівня гідної праці в Україні навіть по окремих її складових показало, що сфера її поширення суттєво обмежена. Головним стримуючим фактором поширення гідної праці в Україні є низький рівень оплати праці. За даними статичного обстеження сімей достойну оплату, яка задовольняє всі нагальні потреби членів родини, отримують близько 20 %, решта сімей вимушена обмежувати споживчі потреби. Цьому сприяє і висока вартість життя, особливо з впровадженням підвищених тарифів на житлово-комунальні послуги. Це сприяло тому, що дві третини сімей мають отримувати з бюджету субсидії на компенсацію зростання тарифів. Але населення, що має гідну працю і не отримує субсидії, але сплачує податки до бюджету, по суті фінансує це субсидування, обмежуючи тим самим власні споживчі потреби. А отже перед Україною стоїть нагальна проблема долучитися до світової спільноти в питаннях розширення сфери гідної праці. Розв'язання цієї проблеми буде слугувати не тільки поліпшенню соціального розвитку суспільства, а і стане потужним важелем економічного піднесення країни.

Література

1. Достойный труд: доклад Генерального директора МОТ на 87-й сессии Междунар. конфедерации труда. — Женева: МБТ, 1999.
2. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: моногр. / [А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. — К.: КНЕУ, 2012. — 501 с.
3. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія / [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. — К.: КНЕУ, 2010. — 348 с.